

Ulkoasiainvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029 (E 58/2023 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle 22.3.2023 mennessä.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- osastopäällikkö Titta Maja-Luoto, ulkoministeriö
- apulaisosastopäällikkö Marianne Nissilä, ulkoministeriö
- lähetystöneuvos Elina Poikonen, ulkoministeriö
- erityisasiantuntija Niklas Backlund, puolustusministeriö
- erityisasiantuntija Anna Hernberg, puolustusministeriö
- ohjelmajohtaja Juha Jokela, Ulkopoliittinen instituutti
- vanhempi tutkija Tuomas Iso-Markku, Ulkopoliittinen instituutti
- professori Juhana Aunesluoma
- akatemiaturkija Timo Miettinen, Helsingin yliopisto, Eurooppa-tutkimuksen keskus
- johtaja Lotta Nymann-Lindegren, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- toiminnanjohtaja Annu Lehtinen, Suomen Pakolaisapu ry
- oikeudellinen asiantuntija Kaisa Korhonen, Amnesty International, Suomen osasto ry
- asiantuntija Anna Hyvärinen, Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Finland ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- DEMO Finland

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Valtioneuvosto määrittelee e-kirjeessään (jäljempänä ”selvitys”) Suomen keskeisiä EU-tavoitteita tuleville vuosille. Näitä pyritään vaikuttamistoimin sisällyttämään kesäkuun 2024 Euroopan parlamentin vaalien jälkeen määriteltäviin Euroopan unionin tulevien vuosien (2024—2029) strategiaan ja poliittisiin linjauksiin.

(2) Tavoitteita määritellään haastavassa ympäristössä. EU:n toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuisen muutos Venäjän Ukrainassa aloittaman täysimittaisen hyökkäyssodan myötä. Globaali vastakkainasettelu on kiristynyt ja suurvaltakilpailu kasvanut. Myös muut kansainvälisen politiikan megatrendit, esimerkkeinä sääntöperusteisen maailmanjärjestyksen kohtaamat haasteet, ja protektionismin kasvu, vaikuttavat suoraan EU:n toimintaan. Valtioneuvosto toteaa selvityksessään, että Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut ”nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti”. EU:ta rakennetaan aiempaa painokkaammin turvallisuusyhteisönä, jolla on vahva geopoliittinen ulottuvuus. Tämä näkyy valtioneuvoston asettamissa EU-tavoitteissa.

(3) Ulkoasiainvaliokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto pyrkii miettimään EU-tavoitteitaan pitkäjänteisesti, selkeästi ja priorisoiden. Valtioneuvosto kertoo selvityksessä Suomen tavoitteena olevan globaalisti vahva ja toimintakykyinen EU, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Valiokunnan mielestä keskeinen on myös selvityksen kirjaus, että demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. Valiokunta jakaa tavoitteen EU:n liittymisestä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Keskeisimmiksi tavoitteiksi tulevalle viisivuotiskaudelle valtioneuvosto nostaa 1) Euroopan strategisen kilpailukyyn vahvistamisen 2) Euroopan kokonaisturvallisuuden parantamisen sekä 3) puhtaan bio- ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistämisen.

(4) Ulkoasiainvaliokunta näkee valtioneuvoston onnistuneen tavoitteidensa priorisoinnissa. Valiokunta pitää hyvänä, että valtioneuvosto hyväksyi tammikuussa periaatepäätöksen EU-ennakko-vaikuttamisen järjestämisestä ja ennakoivasta kannanmuodostuksesta EU-asioissa. Periaatepäätöksessä avataan, miten valtioneuvosto aikoo konkreettisesti edistää omia tavoitteitaan. EU:n sisäisen dynamiikan ja kehityksen analyysia tulee korostaa, sillä EU:n sisäinen tilanne suoraan vaikuttaa siihen, mitä tavoitteita Suomen EU-politiikassa on realistista asettaa tai saavuttaa. Esimerkiksi Ukraina-tuen jatkuvuuden kannalta EU:n sisäisen tilanteen ja yhtenäisyyden kysymykset ovat kriittisiä. Valiokunta muistuttaa lisäksi, että Suomen edustustoverkoston rooli EU-maiden sisäpoliittisen kehityksen analyysoijana ja muutosten ”tuntosarvina” on tärkeä ja Suomen kannattaa omassa toiminnassaan hyödyntää tätä työkalua maksimaalisesti.

(5) Valiokunta käy seuraavassa tarkemmin läpi valtioneuvoston tavoitteita erityisesti oman vastualueensa näkökulmasta.

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

Kokonaisturvallisuus ja vahvempi Eurooppa

(6) Valtioneuvoston selvitykseen on kirjattu, että EU:n tulee olla vahva geopoliittinen toimija Euroopan turvallisuusympäristön perustavanlaatuisen muutoksen vuoksi. Selvityksessä korostetaan myös tarvetta edistää EU:n kumppanuuksia sekä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi että unionin intressien ja arvojen edistämiseksi.

(7) Ulkoasiainvaliokunta jakaa arvion, että EU:n roolia ja vaikutusvaltaa tulee pyrkiä vahvistamaan muuttuneessa turvallisuusympäristössä ja kiristyneen suurvaltakilpailun raamittamassa globaalissa asetelmassa. EU:n kriisinsietokykyä on vahvistettava ja valiokunta näkee Suomen kokonaisturvallisuus- ja huoltovarmuusajattelun tukevan tätä tavoitetta. EU:n keskeinen strateginen intressi tulisi valiokunnan mielestä olla yhteistyövaraisten ja monenkeskisten järjestelmien ja instituutioiden lujittaminen, ja se edellyttää aktiivista ulkopoliittista toimintaa sekä unionilta että sen jäsenvaltioilta ja kumppanuuksia eri puolilla maailmaa.

(8) Esimerkiksi tuen hakeminen Venäjän sotatoimet tuomitseville YK:n päätöslauselemille on vaatinut EU:lta merkittävää globaalia panostusta. Venäjän hyökkäyssota on tiivistänyt unionin kumppanuuksia esimerkiksi Australian, Etelä-Korean, Japanin, Kanadan ja Uuden-Seelannin kanssa, joiden näkemykset Venäjän hyökkäyssodan osalta ovat lähellä EU:n näkemyksiä. EU:n on syytä huomioida Aasian sekä Intian ja Tyynenmeren alue myös poliittisen, taloudellisen ja teknologisen kehityksen kannalta keskeisenä.

(9) Globaalin etelän ja alueellisten suurvaltojen merkitys kasvaa valiokunnan arvion mukaan edelleen tulevaisuudessa. Valiokunta jakaa arvion Yhdysvaltain merkityksestä Euroopalle poliittisena, taloudellisena ja sotilaallisena kumppanina ja pitää transatlanttisen yhteistyön tiivistämistä erittäin tärkeänä. On tärkeää, että EU kehittää myös EU:n globaaleja kumppanuuksia ja että tietoja näistä sisällytetään vuosittaisiin EU-vaikuttamisstrategioihin. Myös muut globaalit kehitystrendit, kuten ilmastonmuutos ja luontokato ja EU:n toimet niihin liittyen, tulee huomioida EU-vaikuttamisstrategioissa. YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 velvoittaa kaikkia maailman maita poliittisesti. Kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen on vaarantunut monista syistä, ml. Venäjän hyökkäyssodan seurannaisvaikutukset, koronapandemia sekä monenkeskisen järjestelmän kohtaamat haasteet. EU:hun kohdistuu odotuksia, joihin tulevan komission tulee voida vastata myös Agenda 2030:n toimeenpanon jälkeen.

(10) Valiokunta pitää hyvänä sitä, että EU:n ja Naton yhteistyön syventäminen on nostettu Suomen EU-tavoitteiden joukkoon. Valiokunta keskusteli selvitystä käsitellessään lisäksi yhteistyön tiivistämisen merkityksestä kansainvälisten järjestöjen kanssa, ml. YK, Euroopan neuvosto ja Etyj. Suomen lähestyvä Etyj-puheenjohtajuus vuonna 2025 sekä ehdokkuus YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi vuosille 2029—2030 antavat luonnollisen tilan Suomelle edistää näitä yhteistyösuhteita konkreettisesti. Suomen tulisi edistää kansallisessa päätöksenteossa toimia, jotka estävät siiloutumista. Tulee välttää sitä, että esimerkiksi EU-, Nato- ja YK-politiikan valmistelu tehdään omissa putkissaan, sen sijaan tulee pyrkiä katsomaan kokonaisuuksia.

(11) Venäjän hyökkäyssota on nostanut EU-politiikan keskiöön tarpeen paitsi tukea Ukrainaa, myös vahvistaa EU-maiden omaa puolustuskykyä. Selvitykseen on kirjattu Suomen tukevan EU:n jatkuvaa ja vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukeaan Ukrainalle niin kauan

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

kuin se on tarpeen. Ulkoasiainvaliokunta antaa kirjaukselle täyden tukensa. Valiokunta painottaa, että EU:n poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea pitää jatkaa ja vahvistaa. Materiaaliapu ja humanitaarinen apu ovat tärkeitä, samoin kuin samanaikainen valmistautuminen jälleenrakennukseen. Valiokunta korostaa myös pakotepolitiikan merkitystä niin Venäjää kuin Valko-Venäjäänkin kohtaan ja pitää kriittisenä, että unioni löytää keinoja pakotteiden kiertämisen estämiseksi. Valiokunta sai kuulemiltaan asiantuntijoilta tietoja myös siitä, miten Venäjä on pystynyt löytämään korvaavia markkinoita, miten toimii sotatalouden logiikka ja miltä näyttävät Venäjän puolustusteollisuuden tuotantoluvut, jotka valiokunnan mukaan korostavat Euroopan puolustusteollisuuden ylösajon ja ratkaisujen kiireellisyyttä.

(12) Selvityksessä annetaan Suomen vahva tuki EU:n puolustusyhteistyön syventämiselle ja todetaan, että kehittämisessä tulee huomioida sekä EU:n kyky globaalina toimijana että oman puolustuksen vahvistaminen. Tämä selvitys viittaa suorituskykyjen kehittämisen pysyvän rakenteellisen yhteistyön sitoumusten mukaisesti, sotilaalliseen liikkuvuuteen, EU:n nopean toiminnan kyvyn vahvistamiseen, EU:n kriisinhallinnan mukauttamiseen toimintaympäristön muutoksiin sekä EU:n ja Naton väliseen yhteistyöhön. Lisäksi Suomi tukee Euroopan puolustuksen huoltovarmuuden vahvistamista myös oikeudellisin järjestelyin. Näitä tavoitteita valiokunta pitää perusteltuina.

(13) Kriisinhallinnan osalta asiantuntijakuulemisissa nousi esille EU:n vuonna 2022 hyväksytyt turvallisuuden ja puolustuksen strategisen kompassin kriisinhallintaa ja kansainvälisiä operaatioita koskevien tavoitteiden toimeenpano. Strateginen kompassi sisältää uudistuksia koskien operaatioiden käynnistämistä, rahoitusta ja niiden vaatimia suorituskykyjä. Valiokunta jakaa Suomen pitkäaikaisen linjan operaatioiden yhteisten kulujen laajentamisen merkityksestä poliittisen tahtotilan saavuttamiseksi ja päätöksenteon sujuvoittamiseksi. Omaan sotilaallista toimintakykyään kehittäessä EU:n on valiokunnan mukaan tärkeää pyrkiä läheiseen yhteistyöhön Naton kanssa, jotta vältetään kilpailu samoista resursseista.

(14) Pysyvästi muuttuneen toimintaympäristön edellyttämien suorituskykyjen kehittäminen edellyttää valtioneuvoston mukaan sitä, että EU:n puolustuksen teollinen ja teknologinen perusta on kilpailukykyinen. Valtioneuvosto kertoo selkosanaisesti tavoittelevansa EU:n puolustustarvikkeiden yhteismarkkinoita. Tältä osin ulkoasiainvaliokunta pitää selvityksen tavoitteita paitsi oikeasuuntaisina, myös hyvin kunnianhimoisina. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat kuvasivat Euroopan puolustusteollista pohjaa nykyisellään hajanaiseksi ja tehottomaksi. Jäsenmaat eivät koordinoi hankintoja keskenään ja suojaavat omaa kansallista puolustusteollisuuttaan kilpailulta.

(15) Valiokunta sai kuulemiltaan asiantuntijoilta selvityksen tähänastisista toimista Euroopan puolustusmarkkinoiden vahvistamiseksi. Asiantuntijat arvioivat tuloksia melko valjuiksi. Valiokuntakuulemisten loppuvaiheessa komissio julkaisi (5.3.2024) ehdotuksen EU:n puolustusteollisuusstrategiaksi sekä asetusehdotuksen EU:n puolustusinvestointiohjelmasta. Valiokunta arvioi ensitietoja näistä ehdotuksista kunnianhimoisiksi. Valiokunta tulee käsittelemään näitä ehdotuksia tarkemmin myöhemmin keväällä, kun valtioneuvosto antaa aiheesta eduskunnalle selvityksen.

(16) Valtioneuvoston selvityksestä ilmenee, että Suomi korostaa melko vahvasti hallitustenvälisiä yhteistyötä tukiessaan EU:n puolustuspolitiikan vahvistamista. Selvitykseen on kirjattu, että

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

"osana Suomen pyrkimystä vahvistaa EU:n päätöksentekokykyä erillisen puolustusministerineuvostokokoonpanon perustaminen voisi olla tarkoituksenmukaista". Valiokunta huomauttaa, että kysymys tästä neuvostokokoonpanosta on jo pitkäikäinen ja tukee pyrkimyksiä sen perustamiseksi. Tämä ei valiokunnan arvion mukaan riitä, ja rohkaisee valtioneuvostoa tutkimaan tarkemmin komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin ideaa uuden puolustuskomissaarin tehtävän perustamiseksi. Koronakriisin aikana tehtyjen hankintojen voidaan nähdä osoittaneen, toimintakyvyn lisääminen nimenomaan EU-tasolla voi olla tehokas tapa edistää asiaa.

(17) EU:n laajentuminen on pitkästä ajasta EU:n toiminnan keskiössä. Sitä ei enää nähdä yksinomaan hakijamaita hyödyttäväksi prosessiksi, vaan myös EU:n strategiseksi intressiksi, turvallisuuspolitiikan keinoksi ja yhdeksi työkaluksi padota Venäjän vaikutusvallan kasvua EU:n lähi-alueilla sekä lisätä vakautta. Samalla se asettaa EU:n haasteen eteen. Valtioneuvoston selvityksessä onkin oikein havaittu, että liittymisprosessin rinnalla EU:n tulee edetä sisäisessä pohjatyössä, jotta EU on valmis ottamaan uudet jäsenmaat vastaan, kun nämä maatkin ovat valmiita. Laajentuminen tulee tarkoittamaan tarvetta sopeuttaa EU:n monivuotisia rahoituskehyksiä ja haasteita esimerkiksi koheesio- ja maatalouspolitiikan osalta. Samaan aikaan sen tulisi herättää pohtimaan myös tarvetta päätöksenteon tehostamiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sektoreilla. Valiokunta on jo pitkään korostanut (UaVM 1/2021 vp, UaVL 4/2021 vp) unionin kannanmuodostuksen olevan nykyisellään utp-kysymyksissä ajoittain liian hidasta, ja myös lopputulokset ajoittain vesittyvät. Valiokunta huomauttaa myös, että yksimielisyysvaatimus voi lisätä kolmansien maiden pyrkimyksiä vaikuttaa EU:n jäsenvaltioihin ja sitä kautta EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittiseen päätöksentekoon. Valiokunta pitääkin osana EU:n laajentumiseen valmistautumista perusteltuna pyrkimyksiä etsiä keinoja, joilla tällainen kehityskulku pysäytetään. Valtioneuvoston kirjausta, että määräänemmistöpäätösten lisääminen on mahdollista vain rajatuilla ulko- ja turvallisuuspolitiikan osa-alueilla, ei perustella. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja siihen liittyvät toimet Venäjää vastaan ovat osoittaneet tarpeen vahvalle, yhtenäiselle EU:lle. Kyse on konkreettisesta ongelmasta unionin ulkosuhteissa, ja valtioneuvoston tulee edistää sen ratkaisemista. Valiokunta huomauttaa samalla, että määräänemmistöpäätöksentekoa tasapainottavat tarvittaessa perussopimukseen sisältyvät suojalausekkeet. Selvityksen kirjaus rakentavan pidättäytymisen käytöstä on valiokunnan näkemyksen mukaan perusteltu. Tätä käytettäessä yksittäinen jäsenvaltio voi tarvittaessa pidättäytyä äänestämästä ja antaa lausuman, jolloin unionin päätöksenteko ei esty. Kyseinen jäsenvaltio ei olisi velvollinen soveltamaan päätöstä, mutta päätös sitoisi unionia.

Strateginen kilpailukyky

(18) Valiokunta pitää selvitykseen kirjattuja päätavoitteita Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistamiseksi perusteltuina. Tämä näyttää tarkoittavan ennen kaikkea sisämarkkinoiden tehostamista sääntelyä kehittämällä. Valiokunnan oman vastualueen näkökulmasta kirjaukset avoimen, sääntöperustaisen ja vastuullisen kansainvälisen kaupan merkityksestä Euroopan kilpailukyvyille ovat kannatettavia. Valiokunta korostaa, että EU:n tulee aikaisempaa tehokkaammin pyrkiä neuvottelemaan uusia kauppasopimuksia, samoin kuin tarpeen mukaan päivittää jo voimassa olevia kauppasopimuksia. Niillä on tärkeä rooli EU:n talouden kilpailukyvyn ja kestävyuden parantamisessa ja yritysten pärjäämisessä globaalissa kilpailussa. Sidosryhmiä on tärkeää ottaa mukaan jo valmisteluvaiheessa arvioimaan, miten kauppapoliittiset tavoitteet vaikuttavat kasvuun, kilpailukykyyn ja yritysten toimintaedellytyksiin.

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

(19) Valiokunta korostaa olevan tärkeää, että aiemmin tässäkin lausunnossa kuvattu muuttunut globaali toimintaympäristö huomioidaan myös kauppapolitiikan sektorilla realistisesti. Valiokunta painottaa kauppapoliittisen tilannekuvan muuttuneen nopeasti ja voimakkaasti. Talous ja geopolitiikka nivoutuvat yhä tiiviimmin yhteen. Arvoketjuja ja riippuvuuksia hyödynnetään voimapolitiikan välineillä ja tähän liittyvät riskit ovat tulleet selkeästi näkyviin. Riippuvuuksien vähentäminen on tärkeä osa EU-agendaa.

(20) EU:n tulee tehdä kauppapolitiikassaan ratkaisuja omista lähtökohdistaan ja puolustaa etujaan, säilyttäen samalla Euroopan avoimuuden kaupalle ja investoinneille. Pienenä, ulkomaankaupasta riippuvaisena jäsenvaltiona Suomen kannattaa valiokunnan mielestä pyrkiä huolehtimaan siitä, ettei strategisen autonomian toimeenpano tarkoita protektionismia. On hyvä, että valtioneuvosto nostaa esille kysymyksen sisämarkkinoiden kannalta ongelmalliseen tekijään, valtiontukisääntöihin tehtäviin poikkeuksiin. Epätasainen valtiontukien jakautuminen on keskeinen sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä rapauttava tekijä. Valtioneuvosto tunnustaa EU-tason teollisuuspoliittisen ajattelun merkityksen. EU-vaikuttamisstrategioihin olisikin luontevaa sisällyttää tarkempaa tietoa siitä, millaisia EU-tason teollisuuspoliittisia aloitteita Suomi voisi kannattaa.

(21) Puhtaan ja digitaalisen siirtymän osalta valtioneuvosto korostaa päästövähennysten merkitystä. Teknologia ja innovaatiot ovat tärkeitä siirtymän toteutumiseksi, mutta asiantuntijakuulemisissa korostettiin, että oheen tarvittaneen myös EU-tason sääntelyä ja EU-tason rahoitusta ja yhteistyötä. Asiantuntijakuulemisissa korostettiin suurvaltakamppailun tiivistyvän erityisesti teknologian alalla ja tämän määrittävän kansainvälistä kauppaa uudelleen. Teknologioiden merkitys kasvun luomisessa ja tuottavuuden lisäämisessä on suuri, ja valiokunta toivoo niiden painottuvan valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategioissa jatkossa entistä vahvemmin. Valiokunta muistuttaa Suomen omasta osaamisesta myös turvallisuuspoliittisesti keskeisten teknologioiden alalla (esim. kyber- tekoäly-, kvanttiteknologia). Kyberturvallisuus on myös olennainen keino varmistaa, että EU:n sisämarkkinat toimivat häiriöttömästi.

Muuttoliikkeen hallinta

(22) Valtioneuvosto linjaa Suomelle olevan tärkeää, että kukin jäsenvaltio hoitaa normaaliaikoina omat muuttoliikepolitiikkaan liittyvät velvoitteensa ja huolehtii ulkorajansa turvallisuudesta kaikissa tilanteissa ja edelleen, että tehokas ulkorajavalvonta on hallitun muuttoliikepolitiikan keskeinen osa-alue. Ulkoasiainvaliokunta pitää valtioneuvoston päätöstä korostaa ulkorajavalvontaa kannatettavana erityisesti kasvava ilmiö huomioiden, jossa muuttoliikettä käytetään hybridivaikuttamisen välineenä. Valiokunta antaakin tukensa sille, että Suomi määrätietoisesti edistää ratkaisuja, joilla estetään ulkoisten toimijoiden mahdollisuuksia käyttää muuttoliikettä unioniin kohdistuvan vaikuttamisen välineenä.

(23) Valtioneuvosto myös korostaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja haluaa EU:n panostavan kumppanuuksiin lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa sekä ehkäisevän ihmissalakuljetusta. Valiokunta muistuttaa muuttoliikkeen globaalista kontekstista, samoin kuin siitä, että suurin osa maailman pakolaisista elää kehittyvissä maissa ja pitää tärkeänä sitä, että EU tehostaisi toimia, joilla vaikutetaan muuttoliikkeen perimmäisiin syihin. Kuten ulkoasiainvaliokunta on aiemminkin painottanut, kehitysapu on konkreettinen osa muuttoliikepolitiikan kokonaisuutta. Valiokunta myös tähdentää ennakkointityön tärkeyttä. Ennusmerkkejä esimerkiksi vuosien 2015 maahan-

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

muuttokriisistä oli olemassa jo huomattavasti aikaisemmin. EU:n jäsenvaltiot eivät kuitenkaan siihen riittävästi varautuneet. Valiokunta pitää myös tärkeänä ihmiskaupan uhrien auttamiseen tähtäävistä toimista huolehtimista.

(24) Valtioneuvosto kertoo selvityksessä Suomen edistävän rakentavasti EU-tason toimia, joilla kehitetään mahdollisuuksia toteuttaa turvapaikkaprosessi ja kansainvälisen suojelun tarjoaminen turvallisissa kolmansissa maissa. Tämä olisi iso muutos. Hallitusohjelman mukaan Suomi noudattaa muuttoliikepolitiikassa ihmisoikeus- ja muita kansainvälisiä sopimuksia, EU-lainsäädännön velvoitteita ja oikeusvaltioperiaatetta. Valiokunta pitää tärkeänä esitettyjen tavoitteiden arvioimista myös tästä näkökulmasta. Valiokunta painottaa kansainvälisen sopimusjärjestelmän ja sääntöpohjaisen yhteistyön merkitystä.

Muita havaintoja

(25) EU on kehitysyhteistyön merkittävin toimija maailmalla, ja Suomelle aktiivinen osallistuminen EU:n kehityspolitiikan päätöksentekoon antaa mahdollisuudet vaikuttaa kansainvälisen kehityspolitiikan tulevaisuuteen ja kehitysyhteistyön toteutukseen ympäri maailmaa. EU:n harjoittaman kehitysyhteistyön tavoite on kestävä kehityksen tavoitteiden toteutuminen. Lisäksi EU:n harjoittaman kehitysyhteistyön tavoite tulee olla kestävien kumppanuuksien rakentaminen kehittyvien maiden kanssa. Samalla se on Suomen monenkeskistä yhteistyötä. EU:n kehityspolitiikka on myös yhä selkeämmin osa EU:n ulkosuhdetoimintaa. Tätä kokonaisuutta tulisi käsitellä vuosittaisissa EU-vaikuttamisstrategioissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa huomioidaan myös laajan turvallisuuskäsitteen näkökulma, EU:n ulkosuhteet huomioiden. Unionin toiminnan kokonaiskuvan analyysi on tärkeä osa Suomen EU-vaikuttamista.

(26) Ulkoasiainvaliokunta korostaa Suomen oikea-aikaisen ennakkovaikuttamisen merkitystä EU-politiikassa. Työssä tulee keskittyä niin komissioon, neuvostoon kuin Euroopan parlamentin suuntaan, yhteistyökumppaneita jäsenmaista laajasti hakien. Valiokunta pitää EU-rekrytointeja tärkeänä osana EU-vaikuttamista. Suomen pitäisi voida tunnistaa vielä nykyistä tehokkaammin ne EU-politiikan sektorit, joihin erityisesti halutaan vaikuttaa, ja pyrkiä saamaan suomalaisia virkamiehiä EU-instituutioihin eri tehtäviin näille sektoreille. Vaikka ennakkovaikuttaminen esimerkiksi "kynää pitävään" komission virkamieheen on tärkeää kansallisuudesta riippumatta, on selvää, että suomalaisten virkamiesten saaminen Suomen kannalta keskeisiin tehtäviin olisi omiaan helpottamaan ennakkovaikuttamistyötä edelleen.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ulkoasiainvaliokunta esittää,

että suuri valiokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto UaVL 1/2024 vp

Helsingissä 22.3.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kimmo Kiljunen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Antti Kaikkonen kesk (osittain)
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Antti Lindtman sd (osittain)
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Annika Saarikko kesk (osittain)
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sanna Antikainen ps
varajäsen Timo Harakka sd (osittain)
varajäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
varajäsen Ville Skinnari sd (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jonna Savola